

“Priecājos, ka pilsētas ielas un ietves ir arvien vairāk sakārtotas.”

Andris Dombrovskis,
amatnieks, Rīgas RB
Jelgavas grupas biedrs

DECEMBRIS 2022 | #12 (1147) | WWW.LNS.LV

Teksts: Jūlija Bite Foto: Inese Immure

Ja darīt – tad darīt ar prieku!

Liepājas biedrības tulkam AINĀRAM OSTVALDAM lielāko gandarījumu sniedz klienta pateicība par saņemto pakalpojumu. Viņš ir LNS 2021. gada labākais tulks, savukārt Starptautiskajā cilvēku ar invaliditāti dienā – 3. decembrī – Ainārs saņēma konkursa “Gada balva cilvēku ar invaliditāti atbalstam” žūrijas speciālu atzinību par Latvijas Televīzijas raidījuma “Supernova” tulkošanu.

Esat LNS 2021. gada labākais tulks. Vai gaidījāt šo apbalvojumu?

Tas nebija ne gaidīts, ne cerēts, lai gan kaut kad galvā bija ieskrējusi doma, ka būtu jauki saņemt šādu nomināciju. Pasākumu skatījos kopā ar ģimeni mājās pie televizora. Viņi priecājās, un es priecājos kopā ar viņiem.

Kā kļuvāt par surdotulku?

Savulaik Liepājas biedrību vadīja Jānis Heidemanis. Kādu dienu viņš atnāca pie manis uz mājām un teica, ka biedrībā vajag tulku un man jānāk strādāt. Toreiz, jauns puika būdams, vēl mācījos arodskolā. Man bija 17 gadi. Sāku ar mazu slodzi, pamazām “iegājos” un strādāju līdz pat šai dienai.

Vai esat iedomājies, ko citu būtu gribējis darīt?

Nekad neesmu par to domājis. Šis ir mans darbs, kopš sevi atceros. Bērībā nevarēju iedomāties, ka būšu surdotulks, jo tādu profesiju īsti nezināju. Droši vien toreiz kā visi puikas sapņoju, ka būšu ugunsdzēsējs vai policists.

Tēvs mani apmācīja dažādās tehniskās lietās. Iespējams, strādātu tajā jomā. Tas man patīk, tas ir mans hobijs – mājās darboties ar tehniku. Pavadu laiku garāžā, remontēju savu automašīnu. Jāatzīst gan, ka ne tikai savu, palīdzu arī citiem, cik varu. Tas mani “atslēdz” no tulka darba. Tā ir mana atpūta. Vēl viens hobijs man ir makšķerēšana.

Ko vēl remontējat?

Remontēju visdažādākās lietas – sadzīves tehniku, instrumentus utt. Mani interesē to uzbūve, kā tās darbojas. Patīk arī celtniecības darbi – dzīvoju privātmājā, tur visu laiku ir, ko darīt.

Kas ir grūtākais surdotulka darbā?

Neņemt pie sirds klientu problēmas un stāstus, nepārdzīvot katru gadījumu. Nedzīvot ar citu cilvēku problēmām. Jāspēj atslēgties no darba! Tas ir visgrūtāk, ja esi dzimis un audzis šajā sabiedrībā, ja cilvēkus pazīsti jau ļoti, ļoti sen.

Turpinājums 5. lpp.

KOPSOLĪ LASIET

2.–3. PĀRDOMAS

- Būt un darboties kopā – LNS biedrību vadītāji vērtē 2022. gadu
- Kopīgi pārvarēsim grūtības – intervija ar LNS prezidentu Edgaru Vorslovu

4. OFICIĀLĀS VĒSTIS

- Svarīgākais Latvijas Nedzirdīgo savienībā

5.–7. KULTŪRA

- Deju kolektīvam “Rītausma” – 70! Ieskats jubilejas pasākumā
- Mūzika bez ierobežojumiem – jauniešu koris “Balsis” vizualizē dziesmas zīmju valodā

8.–9. NODARBINĀTĪBA/HOBIJS

- Katrā fotogrāfijā ir stāsts. Intervija ar fotogrāfi Madaru Liepiņu
- Sapņi piepildās. Saruna ar šuvēju Daci Meņģeli no Cēsīm

10.–11. NUMURA INTERVIJA

- Vislielākais prieks – darbs ar koku. Intervija ar koka izstrādājumu izgatavotāju Andri Dombrovski no Jelgavas

11. SPORTA ZIŅAS

- Lielākā naudas balva peldētājam Zanei Embrektei

12. DAŽĀDI

- Jubilāri
- “Microsoft Team” pieejams atsevišķs logs surdotulku izmantošanai
- Dailes teātris piedāvā izrādi ar subtitriem
- LTV piedāvājums Ziemassvētkos un Jaunajā gadā

“KOPSOLĪ” 2023. GADĀ

2023. gadā laikraksts “KOPSOLĪ” iznāks tikai elektroniskā versijā. “Kopsolī” tiks izsūtīts LNS biedriem e-pastā un būs ievietots LNS mājaslapā www.lns.lv.

Būt un darboties kopā

Kāds aizvadītais gads ir bijis katrai LNS reģionālajai biedrībai – kas bijis gada notikums, kas izdevies vai neizdevies, par to šajā rakstā.

Rīgas RB valdes priekšsēdētājas vietniece Krista Kristīne Skudra

Šis gads kopumā Rīgas RB bija sarežģīts un pārbaudījumu pilns. Vasaras sākumā no mums aizgāja priekšsēdētāja Lilita Logina, kas valdei bija smags trieciens. Līdz ar to man, kā to nosaka LNS Statūti, vajadzēja organizēt valdes darbu.

Gada notikums mums, valdei, ir tas, ka, par spīti visiem šķēršļiem, spējam Rīgas biedrību noturēt virs ūdens. Pati dzīvoju Liepājā, un ar attālināto komunikāciju ir grūti vadīt valdes darbu. Visi dokumenti, informācija par biedriem ir Rīgā. Tāpat ar biedriem ir nepieciešams tikt klātienē. Tāpēc esmu ļoti pateicīga, ka valdē ir superīgi cilvēki – kopā spējam atrast risinājumu un paveikt savus darbus.

Nākamgad notiks biedrības pārvēlēšanas kopsapulce, kuras organizēšana prasīs vairāk darba un laika. Ceru, ka spēsim veiksmīgi ar to tikt galā.

Liels paldies visiem Rīgas biedrības teritoriālo grupu vadītājiem par ieguldīto darbu, rīkojot dažādus pasākumus un uzturot kontaktus visiem grupas biedriem.

Ventspils RB biedrības valdes priekšsēdētāja Ieva Geige-Preiss

Mūsu biedrības gada notikums bija biedrības 70 gadu jubilejas svinības, ko varējām atzīmēt, pateicoties Ventspils uzņēmēju labdarībai un Ventspils pašvaldībai. Jubilejas pasākumā piedalījās viesi no dažām reģionālajām biedrībām un LNS vadības.

Priecē, ka beidzot pēc ilgāka laika varējām ar biedriem tikties biedrībā bez Covid-19 ierobežojumiem. Vēl īpašs notikums bija Ventspils Neredzīgo biedrības apmeklējums, kur iepazināmies ar viņu kultūru un darbību.

Jāatzīst, ka Covid-19 pandēmijas ietekmē, kas bija iepriekšējos gados, samazinās biedru aktivitātes. Tomēr mēs vēl turamies kopā – nepazūdam un nepadodamies.

Liepājas RB biedrības valdes priekšsēdētāja Ilze Jaunzeme

Mums svarīgs gada notikums bija

Ventspils RB 70 gadu jubilejas svinības

iespēja, ka nedzirdīgie biedri varēja līdzvērtīgi kopā ar citiem pilsētas iedzīvotājiem piedalīties Latvijas 104. dzimšanas dienas svinībās, kas notika pilsētas centrā. Runām un dziesmām bija nodrošināts surdotulkotājs.

Priecājamies par ļoti labu sadarbību ar Liepājas pašvaldību, kas katru gadu atbalsta mūsu projektu. Šogad tika atbalstīts projekts "Uzzini. Apskati. Izproti.". Tā ietvaros tika organizēti pieredzes apmaiņas braucieni uz Liepājas Neredzīgo biedrības rehabilitācijas centru "Dvēseles veldzes dārzs", Kuldīgas RB un Rīgas RB Tukuma grupu, kā arī tika organizētas četras izglītojošas lekcijas ar pieaicinātiem lektoriem.

Jāatzīst, ka pēc Covid -19 pandēmijas cilvēki ir kļuvuši mazāk aktīvi un vairāk sazinās attālināti.

Ceru, ka nākamgad biedri aktīvāk apmeklēs pasākumus klātienē, kā tas bija pirms Covid-19 pandēmijas. Kad sapulcējas lielāks skaits biedru, tad ir jautrāk, interesantāk, var dalīties savos pārdzīvojumos un uzzināt citu ieteikumus.

Valmieras RB valdes priekšsēdētāja Dace Lāce

Neskatoties uz Covid-19 gadījumu izplatību, biedrība vienmēr bija atvērta.

Ir notikuši daudzi pasākumi. No tiem labākais bija biedrības 75 gadu jubilejas atzīmēšana, kā arī ekskursija uz Limbažiem un Katvariem un Nedzirdīgo dienas pasākuma Rīgā kolektīvais apmeklējums. Silts un patīkams pasākums bija biedrības šī gada jubilaru godināšana 1. decembrī.

Vēlu ikvienam labu veselību, satiecību attiecībās gan ar katru biedru, gan ar LNS.

Daugavpils RB valdes priekšsēdētāja Elvira Čaika

Atskatoties uz aizgājušo gadu, varu atzīt, ka neslinkojām. Nelielā biedru lokā atzīmējām gan biedrības 75 gadu jubileju, gan Nedzirdīgo dienu. Priecē, ka daudzus biedrības pasākumus apmeklēja mūsu biedri, kas dzīvo Līvānos. Vēl jāatzīmē, ka šogad mūsu biedrībā iestājās divi jauni biedri. Ceru, ka nākamajā gadā mums klāsies labāk.

Rēzeknes RB valdes priekšsēdētāja Māriete Sarkane

Šis gads mums bija pārmaiņu gads. Noslēdzās biedrības ēkas siltināšanas projekts. Remonta laikā mums vajadzēja atbrīvot telpas pirmajā stāvā un pārvākties uz otro stāvu. Pēc remonta bija jāiekārtojas atpakaļ savās telpās.

Patīkami, ka biedrībā ir atsaucīgi brīvprātīgie, kas labprāt palīdz biedrības darbā. Veiksmīgi noritēja Nedzirdīgo dienas pasākums – biedriem bija ļoti liels atkalredzēšanās prieks! Sveicām šī gada jubilarus un brīvprātīgos aktīvistus.

Tāpat biedriem bija prieks būt kopā gan Līgo dienas svinēšanā, gan pasākumā bērniem, kurā dažādās aktivitātēs iesaistījās bērni kopā ar vecākiem.

Šī gada jaunums – katru ceturtdienu gatavojam un apgūstam prasmes ēdiena

gatavošanā, pēc tam visi kopā ēdam siltas pusdienas.

Nākamajā gadā plānojam kopīgus braucienus dabā un kopā vingrot.

Kuldīgas RB valdes priekšsēdētāja Vilhelmīne Vicinska

Veiksmīgākais pasākums bija mūsu biedrības 75 gadu jubilejas atzīmēšana. Tāpat patīkams notikums bija divu dienu ekskursija uz Hāpsalu un Tallinu. Priecē, ka varējām organizēt pasāku-

mus bez Covid-19 ierobežojumiem. Viss plānotais tika izdarīts. Skumji, ka šogad aizsaulē aizgāja gados jauni mūsu biedri Guntis Dāvids un Edgars Hildebrants.

Ceru, ka nākamgad veiksies vēl labāk – galvenais, lai valdei būtu laba sadarbība ar biedriem.

Smiltenes RB valdes priekšsēdētāja Anita Ceple

Valde par gada neaizmirstamāko pasākumu atzina ekskursiju uz Siguldas

bobsleja un kamaniņu trasi. Biedri pirmo reizi brauca ar bobu un izbūvēja citas atrakcijas, ko Sigulda piedāvā tūristiem. Viņi bija lielā sajūsmā par to.

Kas neizdevās? Mūsu biedrības ēka joprojām nav savesta kārtībā. Verandai logi ir nomainīti, tomēr ārienes ir sapuvušas. Mums ir brīvprātīgie, kas varētu palīdzēt saremontēt, bet vajadzīgi materiāli. Tāpat malkas šķūņa jumtam nepieciešams remonts. Cik spējām, paši salāpījām... ●

—Inese Immure

Kopīgi pārvarēsim grūtības

Gada izskaņā atskatāmies uz aizejošo un runājam par nākamo gadu. Kāds aizvadītais gads bijis Latvijas Nedzirdīgo savienībai, par to intervija ar LNS prezidentu EDGARU VORSLOVU.

Kādi bija šī gada lielākie sasniegumi?

Katram ir sava mēraukla par sasniegumiem un to lielumu. Vienam tie ir ekonomikā, otram kultūrā, citam pakalpojumu pieejamībā. Kādu īpaši izcelt nevēlos, manā skatījumā bija daudz un dažādi sasniegumi daudzās jomās, par kuriem informācija bija gan “Kopsoli”, gan LNS elektroniskajos informācijas kanālos. Tika veikts daudz “melnā darba”, kas publiski neparādās, bet kura augļus varēsim plūkt nākotnē.

Kā piemēru “melnā darba” veikumam iepriekšējos gados varu uzsvērt to, ka jūtam mainās sabiedrības izpratne par zīmju valodas nozīmi nedzirdīgajiem, bez īpaša mūsu lūguma tika nodrošināts tulkojums zīmju valodā dažādos pasākumos. Katrs biedrs pēc savām interesēm varēja izvēlēties, kurā no tiem piedalīties.

Izdevās gadu pabeigt bez lieliem darba satricinājumiem un sekmīgi nodrošināt valsts deleģētās funkcijas.

Kas neizdevās? Mūsu lielākā klapata 2022. gadā bija energoefektivitātes paaugstināšanas darbi Rīgā, Elvīras ielā 19 otrajā korpusā. Dažādu iemeslu dēļ tie ievilkās, un mums nācās iecerētos plānus pārbīdīt uz vēlāku termiņu.

Kā lielākais globālais notikums, karš Ukrainā, ietekmējis LNS darbu?

Karš Ukrainā mums sākās ar nedzirdīgo bēgļu pieplūdumu. Jāatzīst, ka mums bija laba sadarbība ar Labklājības ministriju, spējām ātri noreagēt, nodrošinot bēgļiem primāri nepieciešamos zīmju valodas tulka pakalpojumus. Karš ietekmēja arī dažādu materiālu pieejamību, un ievilkās energoefektivitātes paaugstināšanas darbi Elvīras ielā 19, otrajā korpusā, kurus sākotnēji bija paredzēts pabeigt līdz jūnijam beigām.

Līdz ar karu Ukrainā veidojusies inflācija – pieaugusi cena it visam. Kā šis apstāklis ietekmēja LNS darbu un nedzirdīgo kopienas?

Inflācija ietekmējusi mūs visus. Tās cēlonis ir ne tikai karš Ukrainā, bet arī Covid-19 pandēmija, kuras laikā tika izdalīti dažādi pabalsti. LNS inflācijas ietekmi izjutām jau gada sākumā, veicot energoefektivitātes paaugstināšanas darbus Elvīras ielā 19. Energoresursu cenu pieaugumu sevišķi izjutām ar apkures sezonas sākumu. Ja māj-saimniecībām valsts noteikusi atbalsta pasākumus apkures izdevumu segšanai, tad juridiskām personām atbalsts paredzēts tikai elektroenerģijas izdevumu segšanai. Sevišķi nepatīkami rēķini ir par mūsu lielajiem īpašumiem,

kuri netiek pilnībā izmantoti. Viss virzās uz to, ka LNS valdei būs jāpieņem tautā nepopulāri lēmumi, lai veiktu taupības pasākumus.

Kāds liktenis nākotnē sagaida LNS laikrakstu “Kopsoli”?

Arī 2023. gadā “Kopsoli” sagatavošana tiks finansēta no valsts budžeta, tikai līdzekļu taupīšanas nolūkā tas vairs netiks drukāts tipogrāfijā, bet izplatīts elektroniski, izsūtot LNS biedriem uz e-pastu un arī ievietojot LNS mājaslapā.

Kas mūs sagaida nākamajā gadā – gan no Nedzirdīgo savienības perspektīvas, gan no nedzirdīgo cilvēku skatpunkta?

2023. gads manā skatījumā vēl paies krīzes ietekmē, ciņā ar inflāciju. Taupības pasākumi būs jāievieš gan LNS, gan arī nedzirdīgajiem savās māj-saimniecībās. LNS gaidāmi izaicinājumi savas kapacitātes noturēšanā.

Ko novēlat LNS biedriem šajā saspringtajā, grūtajā laikā?

Norises pasaulē tā iekārtotas, ka ik pa laikam notiek dažādas krīzes, ir periodi ar kāpumiem un kritumiem. Pēc grūtākiem laikiem vienmēr nāk labāki laiki. Šajā pasaulē mēs neesam vieni, mums vienmēr blakus ir kāds, ar kuru, sado-doties rokās, varam pārvarēt grūtības. Mēs katrs ar savām labajām domām un darbiem varam radīt brīnumus, tikai mums pašiem ir jānotic, ka, ja to patiesi vēlamies, viss ir iespējams. Novēlu LNS biedriem Jaunajā gadā veselību un laimi! Lai neapsīkst enerģija savu ieceru īstenošanā! ●

Aktualitātes

Latvijas Nedzirdīgo savienībā

PAR ZVĒRINĀTA REVIDENTA IECEĻŠANU LNS KAPITĀLSABIEDRĪBĀS

5. decembrī notika LNS valdes sēde, kurā nolēma par SIA "LNS Rehabilitācijas centrs", SIA "LNS Surdotehniskās palīdzības centrs", SIA "LNS Nekustamie īpašumi" un SIA "LNS Dane" revidentu iecelt SIA "Auditorfirma "Grāmatvedis"" zvērināto revidentu Jāni Mežielu.

Visām LNS kapitālsabiedrībām tiek uzdots slēgt līgumu ar Jāni Mežielu par revīzijas pakalpojuma sniegšanu par gada pārskatā ietvertiem finanšu pārskatiem par periodu, kas beidzas 2022. gada 31. decembrī.

ŽŪRIJAS SPECIĀLĀ ATZINĪBA "SUPERNOVA" ZĪMJU VALODAS TULKIEM

3. decembrī notika svinīga ceremonija "Gada balva cilvēku ar invaliditāti atbalstam 2022", kurā Tiesībsarga birojs, Invalīdu un viņu draugu apvienība "Apeiron" un Latvijas Nacionālā bibliotēka kopīgi godināja tos cilvēkus, organizācijas un uzņēmumus, kuri palīdz cilvēku ar invaliditāti ikdienu padarīt labāku un gaišāku.

Galveno balvu nominācijā "Kultūras vēstnesis" saņēma jauniešu koris "Balsis" par projektu "Balsis zīmju valodā", bet konkursa žūrijas speciālo atzinību saņēma LTV raidījuma "Supernova" zīmju valodas tulki Elza Veismane un Ainārs Ostvalds.

Īsfilma "Turpinām iepazīt mūsu Rīgas pilsētas apkaimes zīmju valodā!"

"RĪTAUSMAS" DEJOTĀJI JAUNOLAINES KULTŪRAS NAMĀ

3. decembrī vidējās paaudzes deju kolektīvs "Rītausma" uzstājās deju kolektīvu sadraudzības koncertā "Ziemas sadancis", kas notika Jaunolaines kultūras namā. Koncertā piedalījās deju kolektīvi no Ventspils "Usma" un "Tārgale", kā arī tautas deju ansamblis "Dardedze" no Rīgas.

"DRAKULA" RĪGAS MĀKSLAS UN MEDIJU TEHNĪKUMĀ

6. decembrī LNS kultūras centra "Rītausma" amatierkolektīvi ar Zanes Bondares izrādi "Drakula" uzstājās Rīgas Mākslas un mediju tehnikumā (RMMT). "Drakula" ir "Rītausmas" un RMMT kopdarbs, tāpēc pasniedzēji un studenti vēlējās to noskatīties arī "savās mājās". Par skatuves noformējumu parūpējās paši studenti.

Pēc izrādes nedzirdīgie amatiermākslinieki baudīja skatītāju ovācijas un atzinības vārdus.

IEKĻAUTIES RĪGAS PILSĒTAS APKAIMĒS

Rīgas pilsētas Sabiedrības integrācijas programmas finansētais LNS projekts "Iekļaujamies Rīgas apkaimēs ar zīmju valodu! – 2" uzsākts 2022. gada jūlijā un noslēdzās novembra vidū. Šī projekta ietvaros tika īstenotas divas svarīgas aktivitātes:

- īsfilma "Turpinām iepazīt mūsu Rīgas pilsētas apkaimes zīmju valodā!";

- paneļdiskusija "Nedzirdīgo cilvēku aktīva un efektīva iesaiste Rīgas pilsētvides organizēšanā – savu apkaimju attīstībā. Prakse. Problēmas. Risinājumi."

Īsfilma "Turpinām iepazīt mūsu Rīgas pilsētas apkaimes zīmju valodā!" tika izveidota latviešu zīmju valodā ar subtitriem latviešu valodā par 15 Rīgas pilsētas apkaimēm: Berģiem, Bolderāju, Zolitūdi, Imantu, Čiekurkalnu, Ilģuciemu, Juglu, Kundziņsalu, Mežciemu, Pētersalu-Andrejsalu, Purvciemu, Rumbulu, Torņakalnu, Vecāķiem, Zaslauku, kā arī par Rīgas pilsētas Apkaimju iedzīvotāju centriem.

Īsfilma "Turpinām iepazīt mūsu Rīgas pilsētas apkaimes zīmju valodā!" ir skatāma LNS mājaslapā: www.ej.uz/uaqj.

Īsfilmas izveides procesā piedalījās paši nedzirdīgie cilvēki, Rīgas iedzīvotāji. Īsfilmas izveides procesā notika informācijas meklēšana, apkopošana, analīze, sagatavošana, filmēšana. Tas bija ļoti radošs, laukietilpīgs un grūts darba process.

Projekts realizēts veiksmīgi, un darbs tajā novērtējams pozitīvi. Tā realizācija kļuva par viedokļu apmaiņas un kopīgas darbības platformu, lai Rīgas pilsētas Apkaimju iedzīvotāju centri un nedzirdīgie cilvēki rastu ieguldījumu un attīstību savu apkaimju dzīvē Rīgas pilsētā. ●

Teksts: Jūlija Bite Foto: Madara Liepiņa

Deju kolektīvam "Rītausma" – 70!

Sestdien, 26. novembrī, kultūras centrā (KC) "Rītausma" valdīja prieks, sarunas un dejas. Notika tautas deju kolektīva 70 gadu jubilejai veltīts koncerts. Pasākumu vadīja Elfa Kesenfelde un vidējās paaudzes deju kolektīva (VPDK) "Rītausma" vadītājs Aldis Ādamsons.

Savu ceļu tautas deju kolektīvs sāka 1952. gadā. Pirmo deju ar nosaukumu "Zaļā krūze" izpildīja Monika Caica (Rubļovska), Valentīna Onzola un Spodra Beinarte. Iestudēt to palīdzēja tulce Veronika Zālova. Katru rudeni, sākoties jaunajai deju sezonai, tika iestudētas arī jaunas dejas. No 1952. gada kolektīvu vadīja Jānis Kromulis. Pēc tam – Drosmis Upītis, Pauls Tonigs, Oskars Pūce. Vēlāk par vadītāju kļuva Jānis Počs, kurš bija skatītāju zālē un tika uzaicināts uz skatuves, lai teiktu svinīgo runu. Pēc Jāņa Poča kolektīvu vadīja Tālvāldis Klieģis. No 2010. gada par deju kolektīva vadītāju darbojas Aldis Ādamsons.

Koncerts sākās ar deju "Es atnācu uguntiņu..." VPDK "Rītausma" izpildījumā. Visa pasākuma laikā skatītāji varēja vērot prezentāciju ar deju un dziesmu nosaukumiem, fotogrāfijām un vēsturiskiem faktiem. Koncerta laikā bija arī vairākas melodeklamācijas. Piemēram, kolektīvs nodejoja savas himnas "Dancosim rītausmā" (Rikardions; K. Šomase) pavadījumā. Melodeklamācija bija arī pēdējais pasākuma priekšnesums – deja "No četriem novadiem austs" (Igo, Samanta Tīna, Ginta Krievkalna, Atis Auzāns) "Rītausma" izpildījumā.

LNS prezidents Edgars Vorsklovs uz skatuves sveica tautas deju kolektīvu un uzstājās ar svinīgo runu. Viņš sacīja, ka tāpat kā dziesmā deju kolektīvs ir izausts no četriem novadiem. "70 gados paaudzes ļoti mainījušās, bet kolektīvs joprojām pastāv. Un man šķiet, ka mums visiem dejas ir ieausta dvēselē. Arī Latvijas valsts himnā ir vārdi: "Ļauj mums tur laimē diet." Daži dejotāji ir skatītāju zālē, daži – uz skatuves, jo dejas mums visiem ir dvēselē," tā uzrunā teica LNS prezidents Edgars Vorsklovs. LNS valde deju kolektīvam "Rītausma" svinīgi pasniedza Atzinības rakstu.

VPDK "Rītausma" vadītājs Aldis Ādamsons "Kopsoli" pastāstīja par sajūtām, strādājot kolektīvā, un izteica savus novēlējumus: "Vēlos, lai "Rītausma" arī turpmāk ir tikpat

stipra kā šodien. Un lai puīši pievienojas mūsu kolektīvam! Mums trūkst dejotāju vīriešu. Vēlos, lai esam vēl kuplākā skaitā.

"Rītausmā" nostrādātajos gados gājis ļoti raibi un ļoti dažādi. Bijuši arī izaicinājumi. Covid-19 pandēmijas laikā mūsu darbībā bija pauze. Mājsēdes laikā neiespējami bija satikties, bet pēc tam bija grūti atgūt iepriekšējās iemaņas – atcerēties visu mācīto. Tas bija smagākais posms.

Esmu ļoti lepns par dejotājiem – par katru no viņiem. Viņi dejo no visas sirds, apmeklē katru nodarbību, katru mēģinājumu. Jūtu ļoti lielu gandarījumu."

Par to, kāpēc nedzirdīgajiem ir svarīgi dejojot, pastāstīja kādreizējie tautas deju kolektīva "Rītausma" dalībnieki.

LNS biedrs Edgars Pļaviņš:

"Sāku dejojot 1971. gadā. Deju kolektīvā "Rītausma" nodejoju aptuveni 23 gadus. Mācījos Rīgas Nedzirdīgo skolā. Gribēju dejojot jau skolas laikā, taču nebija deju nodarbību. Kad biju mazs, skatījos uz dejotājiem Andri Alni un Regīnu Riziku. Viņi ir vecāki par mani. Es vēroju, kā viņi skolā uzstājās, un tas mani iedvesmoja.

Uzzināju, ka nodarbības ir KC "Rītausma". Bija nepieciešama skolas direktora atļauja, jo dzīvojam internātā. Es labi mācījos, tāpēc man atļāva doties uz deju nodarbībām. 1972. gadā bija pirmais tālais ceļojums ar kolektīvu – viesizrāde Taškentā. Pēc tam

esam bijuši vēl vairākās valstīs.

Man patika dejojot, lai gan mūziku es nedzirdu. Kolektīvā bija daži vārdzirdīgi dejotāji – es sekoju viņu soļiem."

LNS Goda biedre Regīna Rizika:

"Dejošana dod kopības sajūtu. Savulaik strādāju KC "Rītausma" par metodiķi. Kopā ar vīru arī dejojām "Rītausmas" kolektīvā. Sevišķi palicis atmiņā 1972. gads, kad uzstājāmies Maskavā ar uzvedumu "Dzintara zeme – Latvija". Tas bija unikāls uzvedums. Liels nopelns bija teātra režisorei Elvīrai Elksnei. Uzvedums apvienoja gan tautas deju dejotājus, gan drāmas kolektīvu – visus nedzirdīgos amatiermāksliniekus. Maskavā uztājāmies divas dienas. Skatuves vidū bija milzīgs dzintars. Atveroties skatuves aizkaram, visa zāle uzreiz piecēlās un sākās ovācijas par izcili skaisto dekorāciju. Maskavā gribēja, lai mēs uzstājāmies vēl trešo dienu. Taču mums jau bija pasūtīts vesels vilciena vagonš. Viss vagonš bija mūsu! Pasūtījām arī orķestri, lai uzvedumam būtu dzīvā mūzika. Es nodejoju septiņus gadus, līdz piedzima bērni. Apbrīnoju Janīnu Lukinu, kura dejo jau 57 gadus. Tas ir biedrības "Ginesa rekords". Viņa sāka dejojot, kad kolektīvu vadīja Jānis Kromulis, pirmais kolektīva "Rītausma" vadītājs."

Kolektīvu sveica arī citi klātesošie. Dejotāji tika sveikti ar dāvanām un ziediem. Lai raits tautas deju solis arī turpmāk! ●

Mūzika bez ierobežojumiem

21. oktobrī Mežaparka Lielās estrādes Kokaru zālē skatītāji varēja vērot koncertu "Ieraugi nedzirdēto! Dziesmu svētki". Jauniešu koris "Balsis" nodziedāja 16 dziesmas, bet surdotulce Elza Veismane tās tulkoja zīmju valodā. Pateicoties šim koncertam, koris "Balsis" šogad kļuva par konkursa "Gada balva cilvēku ar invaliditāti atbalstam" laureātu, saņemot galveno balvu nominācijā "Kultūras vēstnesis".

Par koncertu stāsta kora mākslinieciskais vadītājs, diriģents INTS TETEROVSKIS.

Parasti diriģents stāv ar muguru pret skatītājiem, bet šajā koncertā apmeklētājiem patika, ka varēja redzēt diriģenta seju. Tāpēc šis modelis ir interesants absolūti visiem. Un tā ir arī mūsu būtība – radīt tādu kultūras piedzīvojumu, kas ir pieejams maksimāli daudz cilvēkiem. Katram ir interesanti vērot gan zīmju valodas tulku, gan diriģentu. Daudzi nedzirdīgie teica, ka koncerta laikā vairāk skatījušies uz diriģentu, nevis uz zīmju tulku. Diriģentam tā enerģija un emocionalitāte ir daudz lielāka, jo viņš vada kori, caur viņu plūst dziedātāju enerģija.

SĀKĀS AR VIZUALIZĀCIJĀM

2021. gada beigās notika kārtējā sapulce – domu apmaiņa. Mana kolēģe Laura Elizabete Godiņa ieteica padomāt par cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem. Tā pagājušā gada rudenī un šī gada sākumā publiskojām 11 kormūzikas vizualizācijas – dziesmu videoierakstus ar surdotulkojumu. Tad sapratām, ka tā ir neizsmejama tēma, un domājām, kā to attīstīt tālāk.

Sākotnējā ideja bija saistīta ar nākamā gada Dziesmu svētkiem. Daudzi nekad tos nav piedzīvojuši. Šajā koncertā skanēja 16 dziesmas no 48. Nākamā gada koncertos izdziedāsim visu Dziesmu svētku repertuāru.

Tā kā bijām sagatavojuši Lūcijas Garūtas lūgšanas "Mūsu tēvs debesīs" vizualizāciju, tad izlēmām Rīgas Vecajā Svētās Ģertrūdes baznīcā atskaņot visu viņas kantāti "Dievs, Tava zeme deg!". Koristi bija balkonā. Arī surdotulce Elza Veismane bija tērpusies kā koriste. Kulminācijas vietā viņa noskaitīja lūgšanu zīmju valodā. Tas bija ļoti iespaidīgi.

Ar dziesmu vizualizācijām vēlējamies parādīt emocijas, nevis tikai iztulkot, par ko tajās teikts.

DZIESMA KĀ GLEZNA

Lai pēc koncertiem paliktu kaut kas

paliekošs, ir ideja katrai no Dziesmu svētkos paredzētajām dziesmām radīt divus mākslas darbus – vienu ar tulku un vienu ar diriģenta rokām.

Savulaik ar režisoru Uģi Brikmani uztaisījām šādu eksperimentu: pie manām rokām bija piestiprinātas lampiņas, diriģēju, tas tika filmēts un ar lēno ekspozīciju Uģa izvēlētajās krāsās uz milzīga audekla, man neredzot, tika rādīts, ko diriģents "glezno". Publiska teica, ka tas bijis ārkārtīgi interesanti un iespaidīgi. Pēc būtības diriģēšana ir zīmju valoda, bet mērķis nekad nav bijis stāstīt kādu saturu, bet gan vadīt mūzikas neredzamās dzīslas.

Koncertā izkārtojums bija šāds – virs kora liels ekrāns, uz kura tuvplānā rādīja diriģentu un zīmju valodas tulku. Pēkšņi konstatēju, ka es ar Elzu sinhroni rādu vienu kustību! Izrādījās, ka vārds "zvaigznes" zīmju valodā ir tieši tāpat, kādas bija manu roku kustības vietā, kur dziesmā ir vārds "zvaigznes".

Interesanti būtu redzēt, cik atšķirīgas var būt dziesmu vizualizācijas, ja viena cilvēka rokas vada kora dziedāšanu, bet otrs cilvēks rāda dziesmas vārdus. Tie ir divi lielumi, no kā sastāv kormūzika.

Pagaidām nezinu, vai šādus mākslas

darbus radīsim katrai dziesmai. Vēlāmies izveidot kaut ko patiešām atmiņā paliekošu un kvalitatīvu, kas dzīvotu ilgāk par koncertu. Būs mākslas darbi, kas radīsies uz vietas, un būs tādi, kas veidoti iepriekš, izmantojot tehnoloģijas un pēcprādi.

VĒL VAIRĀK KONCERTU NĀKOTNĒ

Kora jubilejas koncertā aprīlī bija zīmju valodā iztulkotas tikai dažas dziesmas. Tas bija eksperiments. Mūzika ir vibrācija, un to var uztvert arī bez surdotulka. Esmu sapratis, ka daudz izteiksmīgāk un labāk dziesma baudāma tad, ja ir gan vibrācija, ko var uztvert ar ķermeni, gan arī emocijas un vārdi, ko rāda surdotulks.

Katrā nākamajā koncertā būs jauns repertuārs ar mazām inovācijām. LNS mūs informēja, kurās pilsētās ir vairāk cilvēku ar dzirdes traucējumiem, tad arī dosimies pie viņiem. Vasarā vai rudenī rīkosim mūsu koncerttūres noslēgumu, visticamāk, Rīgā.

Pasākumu apmeklēja vairāk nekā 50 vārdzirdīgie un nedzirdīgie cilvēki. Kā viņi vērtē šo unikālo kultūras notikumu?

Jolanta Znotiņa: "Man patika – bija skaists koncerts. Biju pat negaidīti un

patīkami pārsteigta par lielo ekrānu virs skatuves, kura divās daļās varēja redzēt surdotulku un diriģentu. Visa koncerta laikā surdotulci Elzu ērtāk bija vērot uz lielā ekrāna. Bet bija tikai viens surdotulks, kas tulkoja visas dziesmas, – tā taču ir ļoti liela slodze. Kāpēc nevarēja būt vairāki surdotulki?... Diemžēl es gribēju redzēt rūpīgus dziesmu priekšnesumus – melo-deklamācijas, nevis tā, ka surdotulks kā tiešraidē tulkoja dziesmas, iepriekš droši vien pārļausot tekstus. Dziesmu saturu zīmēs pārsvarā sapratu tikai fragmentāri. Pie katras dziesmas ir rūpīgi jāpiestrādā. Itin nemaz to nepārmetu Elzai, jo viņa ir ļoti laba surdotulce. Dziesmas tulkojumam zīmju valodā vajag vairāk laika un niansētas, konkrētas emocijas atkarībā no dziesmas noskaņas. Ja turpmāk neplānos rūpīgus dziesmu priekšnesumus zīmju valodā, tad man kā skatītājam labāk lasīt dziesmas subtitrus uz lielā ekrāna.”

Pēteris Čivlis: “Šī bija pirmā reize, kad apmeklēju koncertu ar tulkojumu zīmju valodā. Īpaši man patika Elzas tulkojums – tik emocionāls un izteiksmīgs, varēju dzīvot līdzī un sajūst mūziku un vārdus. Neaizmirstams piedzīvojums! Gribētu, lai arī nākamā gada Dziesmu svētkos uz ekrāna varētu redzēt dziesmu tulkojumu zīmju valodā. Dziesmu saturu palīdzētu uztvert arī subtitri.”

Raitis Ozols: “Lai arī nemaz nedzirdu, man reizēm patīk apmeklēt kādu koncertu. Ir interesanti skatīties uz dziedātāju ķermeņa valodu. Ja pasākumā ir klāt tulks, tad tas kļūst pavisam interesants.

Par šo pasākumu uzzināju no draugiem un ar ģimeni nolēmu to apmeklēt, un nenozēloju. Biju patīkami pārsteigts par ideju parādīt uz ekrāna gan tulku, gan diriģentu. Visu koncerta laiku skatījos gan uz vienu, gan uz otru, gan arī uz koristiem. Daudz vizuālās informācijas! Patika! Tā varēju vairāk izjust dziesmas un pat dziedāt līdzī.

Visu dziesmu tekstus gan neizpratu, bet tas man nebija svarīgi. Koncertu vienkārši baudīju.

Manuprāt, varēja būt vismaz divi tulki, līdzīgi kā Eirovīzijā. Jo koncerts ilga pusotru stundu, tajā bija 16 dziesmas. Tāds apjoms vienam tulkam ir par daudz, un tad viņa seļā jau var manīt nogurumu.

Bet paldies par šo vienreizējo, neparasto kultūras pasākumu! ●

Teksts: Jūlija Bite Foto: Inese Immure

Ja darīt – tad darīt ar prieku!

Turpinājums no 1. lpp.

Kas jums sniedz lielāko gandarījumu?

Lielākais gandarījums ir tad, kad cilvēks no visas sirds izsaka pateicību. Tad zinu, cik svarīgi tas ir viņam. Ja klients to pasaka, tad viņš ir apmierināts. Ja viņš ir apmierināts, tad arī es esmu apmierināts. Tas nozīmē, ka cilvēks saņēmis pakalpojumu tādā kvalitātē, kādā bija gaidījis.

Ir arī prieks strādāt šobrīdējā burvīgajā kolektīvā. Ar tulkiem veiksmīgi sadarbojamies. Vēlos, lai tā būtu arī turpmāk.

Ko jums visvairāk patīk tulkot?

Man patīk dažādība. Izbaudu gan ministriju līmeņa sarunas, gan ziņas, gan teātra izrādes. Diemžēl izrādes tulkot bieži nesanāk.

Man patīk ne tikai tulkot, bet arī pašam būt līdzās aktieriem. Arī privāti, kad kaut kur ar klientu ejam kārtot viņa vajadzības. Patīk viss, kas nav saistīts ar monotonu darbu. Mūsu darbs nevar būt vienveidīgs. Tāpēc es ik pa laikam esmu Rīgā, ik pa laikam vēl kaut kur, apmeklēju dažādus pasākumus. Tā veidojas prakse, kas tulkam ir ļoti svarīgi. Gan strādājot semināros, gan televīzijā, gan teātrī – visdažādākajās lietās. Pieredze var būt kaut vai 30 gadu, bet, ja tu monotoni dari vienu un to pašu vienā nišā, tad, pārejot tulkot uz ko citu, ir grūtāk. Es nerunāju par “viens pret vienu” tulkošanu, bet gan par publisko tulkošanu. Prakse ir ļoti nepieciešama, lai varētu kvalitatīvi tulkot.

Šobrīd jūs tulkojat izrādi “Drakula”.

Izrādes nenotiek katru dienu vai katru nedēļu, bet gan aptuveni reizi mēnesī. Man katra izrāde ir kā pirmā reize. Katru reizi ir satraukums.

Izrāde ir ļoti kvalitatīva un laba. Ar lielu gandarījumu tulkoju un pats iedziņojos šajā izrādē ar skaņas atdarinājumiem. Balss ir jāpamaina, lai arī dzirdīgajiem ir interesanti skatīties. Ir tā, ka tulkojam no zīmju valodas uz skaņu – atskaņojam izrādi. Mēs ar manu burvīgo kolēģi Elzu Veismani atrodamies zālē ar

mikrofoniem. Visi aktieri uz skatuves sarunājas zīmju valodā bez balss – mēs katra aktiera runu atskaņojam. Elza tulko sievietes balsis, es – vīriešu.

Balss jāmaina, jo aktieru ir daudz. Galvenās lomas, pēc manām domām, ir vairākas – gan pats Drakula, gan dakteris, palīgi, profesors... Katram tēlam jāpielāgo balss tonis. To darām, lai skatītājs saprot, ka runā divi dažādi aktieri. Visus aktierus ar vienu balss toni atskaņot nebūtu īsti labi.

Vai gadījies tulkojot pieļaut kļūdas? It īpaši tulkojot to, kas tiek pārraidīts tiešraidē.

Protams. Kļūdu nav tam, kas neko nedara. Kaut gan neko nedarīt – arī ir kļūda. Tāpēc ir svarīga prakse. Parasti ir tā, ka kļūdu piefiksēju uzreiz un to izlaboju, neapmulstot un nepārdzīvojot par to. Savas kļūdas izlaboju tā, lai skatītājs saprot teksta jēgu.

Ik pa laikam parādās jaunas zīmes. Kā sekojat tam līdzī?

Ja manā darbā parādās kāds jauns vārds, tad man tas jāsaprot. Tad cenšos to parādīt pēc savas sapratnes. Pēc kāda laika redzu, kā šo vārdu rāda kolēģi. Mēdzu arī piezvanīt kādam kolēģim un pajautāt, kā viņš rāda konkrēto vārdu. Mēs aprunājamies un atrodam kādu kopsaucēju. Tādā veidā lēnām apgūstam jaunus vārdus, citam ar citu sadarbojoties. Svarīgi ir nekautrēties pajautāt.

Iespējams, ka es nezinu ļoti daudz zīmes. Varbūt, ka neesmu vēl ar tām sastapies. Tādā gadījumā pirmo reizi iziešu no situācijas, piemēram, skaisti daktilējot. Pēc tam konsultēšos ar kolēģiem, kā viņi rāda šo zīmi. Ik pa laikam arī paskatos, kā strādā kolēģi. Pavēroju, kā viņi tulko. Dažreiz ieraugu kādu jaunu, labu zīmi un tad arī pats to sāku izmantot. Gadījies arī ieraudzīt, ka kādam vārdam kolēģis izmanto citu, labāku zīmi. Tad izlemju to pārņemt. Tā ir sadarbība. Protams, pašam visu laiku ir jāseko līdzī. Nav tā, ka tiekamies ar citiem tulkiem un mācāmies jaunas zīmes. ●

Katrā fotogrāfijā ir stāsts

Viss sākās ar vienkāršu hobiju, taču tagad MADARA LIEPIŅA ir pieprasīta fotogrāfe. Septembra beigās kultūras centrā "Rītausma" bija skatāma viņas mākslas darbu izstāde. Mākslinieku kopas "Cerība" biedri Madaru Liepiņu varat sastapt LNS pasākumos – ar fotoaparātu rokās un degsmi acīs.

Kā tu iemācījies fotografēt?

Iemācījos pati. Bērnībā man bija digitālā kamera, es to visu laiku ņēmu līdzi un fotografēju to, kas man apkārt. Man iepatikās krāsu gamma un tas, ko jutu, fotografējot. Kad man bija 15 gadu, tētis uzdāvināja spoguļkameru. Es pat neprasiņu, droši vien viņš pats saprata, ka man tā ir nepieciešama. Man bija liela interese, un es praktizējos pati. Gāju mākslas skolā – pamata zināšanas ieguvu tur, Amatniecības vidusskolā (tagad Rīgas Mākslas un mediju tehnikums – red.) – vizuālās reklāmas specialitāti. Pēc tam mācījos Baltijas Starptautiskajā akadēmijā datorizaina programmā, taču vēl neesmu to pabeigusi – šobrīd esmu akadēmiskajā atvaļinājumā. Plānos ir pabeigt studijas, taču pagaidām man pietrūkst laika. Viss sākās ar to, ka mana draudzene bija stāvoklī un piedāvāja man sarīkot viņai fotosesiju. Pēc tam viņai bija kāzas – arī tajās es fotografēju. Tā pamazām par mani sāka uzziņāt cilvēki un auga arī pieprasījums. Tā nu es strādāju par fotogrāfi jau trešo gadu. Atceros, ka pirmajā gadā bija 1600 fotogrāfiju – tas likās tik daudz. Šogad ir 10 000 un būs vēl vairāk.

Fotografēšana nav mana vienīgā nodarbe. Es strādāju dāņu uzņēmumā "AdEvo", nodarbojos ar grafisko dizainu un maketēšanu. Tas ir mans pamatdarbs. Amatniecības vidusskolas laikā biju tur praksē un nu jau desmit gadus tur strādāju.

Ko tev visvairāk patīk fotografēt?

Visvairāk man patīk melnbaltas bildes ar ēnu kompozīcijām. Patīk kailfoto. Žēl, ka līdz šim tās nevarēju izstādīt – varbūt ar laiku sanāks. Man patīk mākslinieciska pieeja fotografēšanā – paspēlēt ar krāsām, audumu vai ēdienu. Vēl man ļoti patīk fotografēt kāzas, jo tas ir viens no īpašākajiem notikumiem dzīvē. Mans uzdevums ir iemūžināt skaistākos mirkļus un sajūtas, radot neatkarījamu fotostāstu.

Kur tu gūsti idejas fotosesijām?

Kā kuru reizi! Dažreiz vienkārši ienāk prātā kāda ideja. Piemēram, ķirbīšfo-

tosesija man ienāca prātā pēdējā brīdī. Tas bija divu dienu darbs – kamēr es piedāvāju cilvēkiem būt par modeļiem, atradu vietu, atradu ķirbjus.

Gadījies, ka klients man parāda, kādas bildes viņš vēlas. Taču es nevaru uztaisīt tieši tāpat – sanāk līdzīgi, bet citādi. Es vienmēr daru pēc sajūtām. Ja jūtu, ka vajag nedaudz citādāk – daru. Tā ir vienmēr – nevar uztaisīt 100% kopiju. Un parasti klienti saka, ka rezultāts patīk labāk nekā paraugs. Jāatzīst, ka tā ir laba prakse – censties atveidot kāda cita darbu. Tas sniedz pieredzi un jaunas prasmes.

Kuri fotogrāfi tevi iedvesmo?

Grūti nosaukt tikai dažus izcilus fotogrāfus. Es tādus zinu ļoti daudz. No latviešu fotogrāfiem iedvesmo Egona Spura un Andreja Granta darbi. Viņi ir izcili melnbaltu bilžu autori. Patiesībā es iedvesmojos no visa – man patīk dažādība. Galvenais ir mācēt spēlēt ar krāsu gammām, kompozīciju, izjust to un, protams, saprast. Katrā fotogrāfijā ir savs stāsts. Latvijā ir daudz talantīgu fotogrāfu, arī jaunās paaudzes.

Vai atceries savu pirmo fotogrāfiju?

Savu pirmo kadru es neatceros. Taču spilgti atceros, kā pirmo reizi mēģināju uztaisīt sarežģītu kadru. Tā bija fotosesija dušā – bildēju, kā tecēja ūdens lāses. Precīzi un bez kustību defektiem.

Kādas programmas izmanto bilžu apstrādei?

Viss, kas saistīts ar "Adobe". Pārsvarā "Adobe Photoshop", "Adobe Lightroom".

Kā tu domā, vai fotogrāfam vajag speciālu izglītību?

Nebūs tā, ka nopirksi jaunu fotokameru un uzreiz kļūsi par fotogrāfu. Ir daudz jāmacās, lai kļūtu par fotogrāfu. Jāsaprot kompozīcija, krāsa. Protams, iespējams šīs zināšanas apgūt arī pašmācības ceļā, jo mūsdienās internetā var atrast ļoti daudz vērtīgu materiālu. Taču vienmēr vienkāršāk un labāk ir, ja kāds pieredzējis profesionālis tevi māca klātienē. Es pati mācos no citiem

fotogrāfiem, lasu grāmatas, apmeklēju izstādes.

Vai vēlies kļūt slavena?

Man prieks, ka sarīkoju pirmo izstādi, prieks, ka citiem patika skatīties bildes. Taču es netiecos pēc slavas – man vienkārši patīk fotografēt. Pirmā izstāde, manuprāt, noritēja labi. Man ir daudz un dažādu ideju nākamajām izstādēm. Taču pagaidām neko vairāk atklāt nevēlos – pastāstīšu, kad tās tiks īstenotas.

Kā sākās tava sadarbība ar LNS?

Es biju Rīgas biedrības biedre, pēc tam iestājos mākslinieku grupā "Cerība". Tad man piedāvāja fotografēt pasākumus.

Tā kā esmu vājdzirdīga, omīte ieteica iestāties biedrībā. Sākumā negribēju... Laikam ejot, sadraudzējos ar nedzirdīgajiem un pārdomāju – vēlējos iekļauties nedzirdīgo vidē.

Vai nākotnē vēlies mācīt citiem fotogrāfijas mākslu?

Man ir viens cilvēks, kurš vienmēr uzdod jautājumus, prasa padomus. Var teikt, ka es viņu mācu fotografēt. Domāju, nākotnē es varētu pasniegt fotografēšanu, it īpaši nedzirdīgajiem. Taču sākumā jāiegūst attiecīgs sertifikāts. ●

Teksts: Jūlija Bite Foto: Inese Immure

Sapņi piepildās

Nebaidīties, būt radošai un mīlēt to, ko dari, no visas sirds – tā var raksturot Valmieras biedrības valdes locekli un izcilu rokdarbnieci DACI MEŅĢELI. Pirms 25 gadiem Dace Cēsīs atvēra šūšanas darbnīcu.

Pastāstiet, lūdzu, par savu darbu.

Strādāju viena pati. Patlaban īrēju darbnīcas telpu. Darbs man patīk – tas ir radošs un daudzveidīgs. Šuju visu iespējamo, veicu arī apģērba remontu. Gadās arī izaicinājumi, piemēram, Kosmosa izziņas centram uzšuvu kombiņonus pārdošanai.

Sadarbojos ar dažādiem veikaliem. Man sagādā audumu, un es šuju vajadzīgo. Piemēram, šobrīd kāds veikals pasūtījis divlielšus. Kādreiz arī rotaļlietas darināju.

Šobrīd darbnīcā īstenoju nelielu projektu. Pagaidām gan par to neko vairāk nestāstīšu – tas būs pārsteigums! Man patīk izaicinājumi.

Bija laiks, kad paņēmu pauzi šūšanas darbā un aizgāju strādāt uz rūpnīcu. Ātri vien sapratu, ka tāds darbs man nav piemērots. Es mīlu šūt, un man patīk, ka darbs ir radošs un daudzveidīgs. Turklāt pati nosaku savu darbalaiķi. Diemžēl jāatzīst, ka tik un tā sanāk strādāt katru dienu un bieži vien vairāk nekā astoņas stundas. Darba man ir daudz. Ir dienas, kad sāku strādāt septiņos no rīta, bet darbu beidzu astoņos vakarā.

Darbnīcā rodu gandarījumu. Šūšana ir mana sirdslieta, un es patiešām mīlu savu darbu.

Kā radās ideja par savu šūšanas darbnīcu?

Sava darbnīca bija viens no maniem sapņiem. Kādu dienu sev pateicu: "Man vajag, un es varu." Un vienkārši sāku darīt! Nekad nevajag baidīties. Dzīvē viss ir iespējams.

Kā iemācījāties šūt?

Mamma un vecmamma mani iemācīja šūt. Viņas bija rokdarbnieces, un rokdarbi bija viņu vaļasprieks.

Arī Valmieras Vājdzirdīgo skolā mācījos šūt. Profesionāli šūšanu

neesmu mācījusies, visu apguvu pašmācības ceļā. Pati interesējos, meklēju materiālus, lasīju, devos uz konsultācijām pie profesionālām šuvējām Cēsīs.

Kā klienti uzzina par darbnīcu?

Ir daudz pastāvīgu klientu. Domāju, ka jaunie klienti par manu darbnīcu uzzina internetā. Dēls uztaisīja "Facebook" lapu "Daces šūšanas darbnīca". Tur ievietoju, piemēram, savu darbu fotogrāfijas un apsveikumus klientiem dažādos svētkos.

Kā komunicējat ar klientiem?

Tā kā esmu vājdzirdīga, tad ar klientiem izmantoju dažādus komunikācijas veidus, piemēram, sarakstāties ar īsziņām telefonā. Sarunāties ar balsi ir nedaudz grūtāk.

Kāda kliente "Facebook" man vaicāja, vai šuju džemperus suņiem. Es teicu: jā, protams! Viņa atnesa paraugu, un pēc tā es uzšuvu sunim jaciņu ar atstarotāju. Vēlāk viņa atsūtīja video ar sunīti, kurš laimīgs valkā jauno džemperu.

Kāda jums ir izglītība?

Esmu beigusi Valmieras Vājdzirdīgo bērnu internātskolu, pēc tam Cēsu vakara vidusskolu.

Tā kā es strādāju ar cilvēkiem, tad izlēmu, ka būtu labi augstskolā apgūt arī kādu citu profesiju, kas saistīta ar palīdzību cilvēkiem. Nesen absolvēju Latvijas Universitātes Paula Stradiņa medicīnas koledžu Bulduros – apguvu sociālās rehabilitētājas profesiju, lai varētu strādāt Valmieras biedrībā. Man patīk komunicēt ar cilvēkiem un vēlējos ieviest dzīvē kaut ko jaunu un interesantu, tāpēc izvēlējos šo programmu.

Kā pavadāt brīvo laiku?

Man patīk gleznot akvareļus – ainavas un ziedus. Kādreiz pat piedalījies izstādēs. Jau bērnībā un pamatskolas laikā gleznoju. Gleznošana ir mana atpūta.

Patīk mākslas pasākumi. Lasu grāmatas par kultūras notikumiem, ģeogrāfiju, pasaules vēsturi. Šobrīd man ir ļoti noslogots grafiks, tāpēc hobijiem gandrīz neatliek laika.

Katru nedēļu braucu uz Valmieras biedrību vadīt radošās nodarbības. Tajās darinām dažādus rokdarbus.

Kā sekojat līdzi aktualitātēm LNS, notikumiem Latvijā un pasaulē?

LNS jaunumus uzzinu biedrībā un lasu "Kopsolī". Protams, skatos TV ziņas, sekoju līdzi medijiem sociālajos tīklos. ●

IEPRIEKŠĒJĀ NUMURA KRUSTVĀRDU MĪKLAS PAR NOTIKUMIEM NOVEMBRĪ ATBILDES

1. LĀČPLĒSIS
2. ČAKSTE
3. VALDĪBA
4. ASTOŅI

5. VĒSTNIEKS
6. BASKETBOLS
7. SATVERSME
8. SAEIMA

9. HERSONA
10. ROBEŽSARDZE
11. FUTBOLS

Vislielākais prieks – darbs ar koku

Rīgas RB Jelgavas grupas biedrs ANDRIS DOMBROVSKIS vairāk nekā 20 gadus ir aizrāvies ar dažādu priekšmetu izgatavošanu no koka. Viņš darina karotes, šķīvjus, bļodas, svečturus, krelles, sālstraukus, papīra turētājus, virtuves dēļišus, pat vāzes un augstos paliktņus istabas puķu podiem. Tas ir viņa hobijs, kas dod gan prieku, gan mieru. Tā arī ir Andra vienīgā nodarbošanās.

Ar Andri Dombrovski tiekos viņa mājās. Ārā ir mīnus deviņi grādi. Visapkārt skaists baltums – daudz sniega, bet Andris uzreiz saka, ka ziema viņam nepatīk – auksts, ārā var izbraukt tikai uz desmit minūtēm, lai nenosaltu. Tāpēc viņam ļoti patīk pavasaris un vasara, kad var vairāk izrauties no mājām un kaut kur izbraukt. Izbraukt riteņkrēslā. Vājdzirdīgais Andris spēju pārvietoties zaudēja piecpadsmit ar pusi gadu vecumā, kad viņam mugurkaulā atklāja audzēju. Pārcieta divas operācijas. Bija doma par trešo operāciju, lai varētu staigāt, bet ārsts esot atrunājis, sakot, ka gaita būtu gāzelīga.

Andris ir jelgavnieks, taču mācījās Valmieras Vājdzirdīgo skolā. Diemžēl par pirmo skolu viņam saglabājušās sliktas atmiņas. Andris bija augumā mazs, un lielākie skolasbiedri viņam bieži darīja pāri. Tāpēc mamma viņu no Valmieras skolas izņēma. Pamatizglītību Andris turpināja apgūt mājniecībā Jelgavas 1. ģimnāzijā, jo tad vairs nevarēja pārvietoties. Turpat Andris ieguva arī vidējo izglītību.

Andris ir ļoti pateicīgs saviem vecākiem un māšai ar ģimeni par atbalstu ikdienas dzīvē. “Dzīvojam kopā. Viņi uzcēla māju, lai es pats varētu izbraukt ārā. Pirms tam dzīvojām daudzdzīvokļu mājas trešajā stāvā, bez lifta. Tēvs un māte mani nesa gan ārā, gan atpakaļ dzīvoklī. Pirmos gadus man nebija riteņkrēsla. Es pārvietojos rāpojojot. Tie bija 90. gadi. Vēlāk parādījās riteņkrēslis, bet tie bija ļoti plati. Ar tiem nevarēja izbraukt pa dzīvokļa durvīm. Tagad izvēle ir liela, vajag tikai naudu. Tagad man ir divi valsts apmaksātie riteņkrēslis. Ar vienu pārvietojos pa māju, otrs ir elektriskais riteņkrēslis ar motorizēti vadāmu rokas stūrēšanas sistēmu, ar ko dodos ārpus mājas. Es sapņoju par elektrisko skūteri. Tas ir stabilāks, uz četriem riteņiem, ar rokas stūrēšanas sistēmu, bet ļoti dārgs. Kādus trīs tūkstošus eiro maksā. Vēl pats nopirku lietotu riteņkrēslu, ko izmantoju, kad virpoju koka izstrādājumus,” stāsta Andris.

Kur tu apguvi prasmi gatavot koka izstrādājumus?

Pamatus apguvu kokapstrādes stundās Valmieras skolā. Iemācījos virpot dažādas lietas no koka. Pēc tam daudz ko apguvu pašmācības ceļā, skatoties video “Youtube”.

Ar kādu koku tu strādā?

Strādāju praktiski ar visiem kokiem – apsi, bērzu, egli, lapegli, priedi, ozolu, sarkankoku, osi, liepu, plūmi, ābeli. Kādus kokmateriālus man draugi sagādā, tādus arī izmantoju. Pašam nopirkt tos ir par dārgu, jo invaliditātes pabalsts ir ļoti mazs, ar to nepietiek pat izdzīvošanai.

Vai kādreiz esi domājis izveidot savu biznesu?

Jā, bet sapratu, ka, tā kā man ir invaliditāte, es nevaru nopelnīt ar savu saražoto produkciju. Nu kurš tagad pirks koka izstrādājumus, kad viss ir dārgs?! Cilvēkiem jādomā, vai pietiks naudas pārtikai, elektrībai, īrei un komunālajiem maksājumiem. Esmu redzējis, kā cilvēki ar invaliditāti cenšas pārdot savu saražoto produkciju. Nu neiet tā lieta!

Strādāju blakus mājai ierīkotā darbnīcā. Izgatavotos izstrādājumus vai nu dāvinu, vai arī kādam pārdodu. Esmu priecīgs un pateicīgs Mārai Lasmanei,

kas reizēm palīdz manu produkciju pārdot, piemēram, Nedzirdīgo dienā “Rītausmā”. Ziemā strādāju maz, jo ātri ir tumšs, arī auksts – jātaupa elektrība. Man vislabāk patīk strādāt vasarā un pavasarī. Tad arī ir labāks garastāvoklis un vieglāk nosēdēt krēslā. Parasti ilgāk par divām stundām nevaru nosēdēt.

Ja neizdodas nopelnīt iztiku ar darbu, kā tu iztiec ar invaliditātes pabalstu?

Man ir jāpateicas vecākiem par atbalstu. Ar 1. grupas invaliditātes pabalstu 160 eiro apmērā izdzīvot nav iespējams. Ļoti daudz naudas aiziet par zālēm, ko lietoju katru dienu, galvenokārt pret sāpēm. Tāpat man jāpērk instrumenti un materiāli, lai varētu gatavot koka izstrādājumus. Ja es dzīvotu viens, man klātos ļoti grūti.

Vai tu pats dodies uz veikalu iepirkties?

Jā, cenšos pats to darīt. Uz veikalu dodos ar elektrisko riteņkrēslu. Braucu tikai uz lieliem veikaliem, kur ir normāla uzbrauktuve. Maziem veikaliem uzbrauktuve ir stāva – fiziski nespēju uzbraukt.

Veikalā varu piekļūt tikai tām precēm, kas ir apakšējā vai vidējā plauktā. Ja kāda vajadzīgā prece ir augstākā

plauktā, tad esmu spiests lūgt veikala darbinieku vai kādu tuvumā esošo cilvēku pasniegt to. Man nav patīkami lūgt, jo visu laiku domāju, vai manis teikto sapratīs vai nē.

Tāpat, piemēram, veikalā "Kurši" arī ejās ir salikts daudz preču. Ar riteņkrēslu nav viegli izbaukt, visu laiku jāuzmanās, lai kaut ko neaizķeru vai neapgāžu.

Varētu jau tēti palūgt nopirkt man nepieciešamās lietas, bet gribu to izdarīt pats.

Kad braucu ar riteņkrēslu, vienmēr nervozēju, vai izdosies veiksmīgi izbaukt un piekļūt vajadzīgajam. Jābrauc ir ļoti uzmanīgi, nedrīkst nekam uzbaukt virsū. Pietiek ceļā gadīties sīkam akmentiņam, varu uz tā uzbaukt un apgāzties ar riteņkrēslu. Kas tad palīdzēs mani iecelt, ja tuvumā neviena nebūs?! Bet priecājos, ka pilsetā ielas un ietves arvien vairāk ir sakārtotas – tās ir gludas, bez pacēlumiem. Jelgava cilvēkiem riteņkrēslā ir draudzīgāka nekā Rīga.

Braucot ar elektrisko riteņkrēslu, man jāzina "pareizie" ceļi, lai ērti nokļūtu galamērķī. Ja pa kādu ceļu nevarēšu izbaukt, tad būs jāmet līkums, un tāpēc sāksu uztraukties, vai akumulatora uzlāde pietiks atpakaļceļam līdz mājām. Ar vienu uzlādi var nobaukt apmēram 30 km.

Elektriskais riteņkrēsls ļoti atvieglo

pārvietošanos. Kad tā nebija, tad, lai nokļūtu līdz Jelgavas grupas priekšsēdētāja Māra Veidemaņa mājām, ar parasto riteņkrēslu man vajadzēja divas stundas un lielu fizisko piepūli. Ar elektrisko – ceļā tikai piecas minūtes.

Kā tu nokļūsti pie ārstiem vai citās iestādēs?

Bieži mani aizved māsa. Viņa man palīdz arī kā tulsks. Ja viņa nevar, tad mani ved ar speciālo busiņu, ko sagādā Jelgavas Sociālais dienests. Piemēram, nesen ar sociālā dienesta palīdzību Rīgā varēju saņemt dzirdes aparātu.

Tagad arvien vairāk pasākumu ir pieejami cilvēkiem riteņkrēslā. Vai izej sabiedrībā, brauc ekskursijās?

Nē, jo man grūti ilgi nosēdēt. Man, piemēram, patīk mūzika, bet labāk to klausos austiņās mājās.

Reiz māsa mani aizveda ekskursijā uz Zviedrijas galvaspilsētu Stokholmu. Oi, cik grūti bija braukt pa bruģakmeni klātajām ieliņām! Māsa stūma riteņkrēslu, bet uz bruģakmeņiem mani pamatīgi kratīja. Visu laiku arī skatījos, vai ceļā nav nekādu šķēršļu. Tas mani ļoti nogurdināja. Man nepatīk ceļot.

Man patīk apmeklēt "Lido" atpūtas centru Krasta ielā, tomēr arī tur grūti pārvietoties, jo daudz cilvēku un viņi

neskatās, kas viņiem blakus. Kad balsi lūdzu paiet malā, mani nedzird. Tad pieskaros ar roku, lai pievērstu uzmanību. Cilvēks satrūkstas no mana piekāriena, un tas man liek justies slikti.

Tāpat pēdējos gados izvairos apmeklēt LNS Rīgas biedrības vai Jelgavas grupas pasākumus, jo tur nejutos gaidīts. Nesaņemot mazliet uzmanības un iejūtības, labāk izvairos tikties ar cilvēkiem, lai nav jāpiedzīvo rūgta vilšanās par līdzcilvēku attieksmi. Labāk mierīgi dzīvoju mājās un taisu savus koka izstrādājumus.

Vai esi mēģinājis tikties un veidot attiecības ar dzirdīgiem cilvēkiem riteņkrēslā?

Jā, bet viņi tik ātri runā, ka grūti izsekot sarunai. Esmu arī piedalījies cilvēku ar invaliditāti sporta spēlēs, bet tā arī neiejutos viņu vidū.

Tāpēc saku paldies Rīgas RB valdes locekļiem Mārai Lasmanei, kura mani vismaz reizi mēnesī apciemo un regulāri ar mani sazinās "Skype".

Kā tu vēl pavadi laiku?

Skatos visus TV raidījumus, kuriem ir subtitri. Lasu ziņas "TVNET", "Delfi". Klausos mūziku. Lasīt grāmatas gan nemīlu – esmu par slinku, trūkst pacietības. Vēl man prieku sagādā pastaigas ar suni. Bet vislielāko prieku rodu, gatavojot priekšmetus no koka. ●

Lielākā naudas balva peldētājai Zanei Embrektei

13. decembrī valdība lēma izmaksāt 1,3 miljonus eiro Izglītības un zinātnes ministrijai, lai Latvijas sportistiem piešķirtu balvas par izciliem sasniegumiem sportā. Lielāko balvu piešķirs nedzirdīgajai peldētājai Zanei Embrektei.

Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijas (LNSF) sportistei Zanei Embrektei par Nedzirdīgo spēlēs izcīnīto pirmo vietu 50 metru brīvā stila peldēšanā izmaksās 201 738 eiro naudas balvu. Sportistes treneri Gaļinai Brokai plānots izmaksāt 86 007 eiro naudas balvu, bet apkalpojošajai sporta darbiniecei Ivetai Krazei – 8814 eiro.

LNSF sportistam Mārim Grēniņam plānots piešķirt naudas balvu 123 729 eiro apmērā par Nedzirdīgo spēlēs izcīnīto otro vietu 110 metru barjerskrējienā. Viņa treneri Mārītei Lūsei

plānots piešķirt 27 839 eiro, trenerim Dimitrijam Vinogradovam – 24 522 eiro, bet apkalpojošajai sporta darbiniecei Lienei Kleina-Brūverei – 5118 eiro. LNSF par abu sportistu sasniegumiem plānots piešķirt 35 572 eiro.

LNSF sportistei Laurai Gailei par Nedzirdīgo spēlēs izcīnīto piekto vietu 10 metru pneimatiskajā šaušanā plānots piešķirt 23 524 eiro. Viņas trenerim Dainim Zvirbulim plānots piešķirt 10 352 eiro, bet apkalpojošajai sporta darbiniecei Mārai Kursītei – 922 eiro. LNSF sportistam Sergejam Soklakovam par Nedzirdīgo spēlēs izcīnīto piekto vietu trīssoļlēcšanā plānots piešķirt 23 949 eiro, LNSF sportistam Artim Vazdiķim par Nedzirdīgo spēlēs izcīnīto sesto vietu 50 metru peldējumā uz muguras – 13 944 eiro, bet sportista trenerim

Andrejam Ostrovskim – 6759 eiro.

24. Nedzirdīgo olimpiskās spēles notika 1.–15. maijā Brazīlijā.

Rakstā minētās naudas summas katram balvas saņēmējam ir norādītas pirms nodokļu nomaksas. ●

Sveicam 2023. g. janvāra jubilārus!

Lai sirdī vienmēr
Kāds zieds skaisti zied...
Vienalga – ziemas baltumā
Vai vasaras krāšņumā.
Bet lai zied!
Pie ziedošas dvēseles
Skumjas nepiestāj,
Vien patiess prieks
Un mīlestība to klāj!
/B. Debeļska/

RĒZEKNES BIEDRĪBĀ

07.01. NADEŽDA KISLIČKA

DAUGAVPILS BIEDRĪBĀ

31.01. TATJANA MIRONOVA

RĪGAS BIEDRĪBĀ

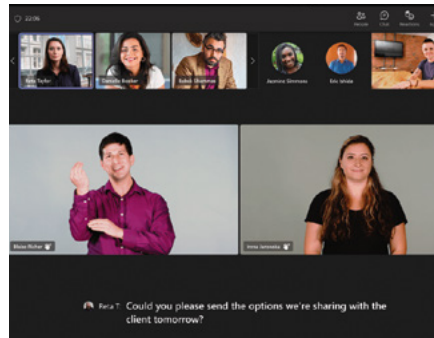
01.01. ANDRIS ĶIRSONS
02.01. VASILIJS DEPKOVSKIS
04.01. VASILIJS PETRINS
05.01. IRĒNA RUSMANE
05.01. SANDRA BĒRZIŅA
08.01. INNA JEFREMOVA
11.01. DIĀNA JOSTA
13.01. GAĻINA MAIMESKO
21.01. ANDRIEVS MALDONIS
25.01. ANDRIS ALNIS
26.01. BIRUTA ZEĻENOVA
27.01. LARISA HORINA
29.01. SANITA DUBROVSKA

Lai priecīgi, mierpilni un skaisti
Ziemassvētki un
laimīgs Jaunais gads visiem LNS
biedriem!

LNS valde

“Microsoft Teams” pieejams atsevišķs logs surdotulku izmantošanai

Videokonferenču saziņas rīkā “Microsoft Teams” tagad ir iespējams atsevišķi izcelt un attēlot surdotulka video. Jaunā iespēja sniegs plašāku “Teams” pieejamību nedzirdīgajiem lietotājiem. Risinājums ir salīdzinoši vienkāršs, jo tā pamatā lietotājam tiks izcelts atsevišķs videoekrāns, kurā redzams surdotulks. Pat tad, ja ekrānā tiks rādīta prezentācija, šis konkrētais logs atšķirsies no pārējo dalībnieku video, jo tas būs gan izmēros lielāks, gan ar labāku izšķirtspēju. Ja prezentācija netiks rādīta, surdotulka logs būs ekrāna centrā pilnā izmērā.

Konkrēto iespēju varēs ieslēgt noteiktam lietotājam, un grupu zvanos tas netiks attēlots citiem dalībniekiem.

Atsevišķu logu tagad piedāvā arī “Zoom” platforma. ●

Ko LTV skatīties Ziemassvētkos un gadumijā zīmju valodā?

LTV1

22.12. pl. 21.10 Labdarības maratona Dod pieci! Noslēguma raidījums
24.12. pl. 18.30 Ziemassvētku dievkalpojums no Doma baznīcas
25.12. pl. 12.00 Dievkalpojums no Rīgas Svētās Marijas Magdalēnas baznīcas

LTV7

01.01. pl. 12.00 Vecgada svinības ar Labvēlīgo Tipu “Lai laime...”

INTERNETĀ (WWW.LTV.LSM.LV, WWW.REPLAY.LV)

31.12. pl. 18.15 Kultūras apskats
31.12. pl. 18.50 Gada apskats 2022

Dailes teātrī izrāde cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem

Dailes teātris 2023. gada 14. februāra izrādi “Smilģis” piedāvās cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem – tā būs skatāma ar titriem latviešu valodā.

Māras Zālītes lugu “Smilģis” iestudējis režisors Viesturs Kairišs. Tā saņēmusi vairākas nozīmīgas teātra balvas, arī “Spēlmaņu nakts 2020/2021” balvu “Gada izrāde”.

Izrāde stāsta par Dailes teātra dibinātāju, režisoru un aktieri Eduardu Smilģi. Izrāde ir par radošumu, cilvēka ģenialitāti un teātra maģiju.

Dailes teātris arī turpmāk reperuāra piedāvās izrādes, kas pielāgotas cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem. Informācija par titriem būs redzama gan teātra mājaslapas kalendāra sadaļā pie attiecīgās izrādes, gan bilesuparadize.lv.

Biļetes var iegādāties gan Dailes teātra kasē, gan internetā bilesuparadize.lv. Pasteidzieties, jo skatuvei tuvākajās rindās palicis maz brīvu vietu. ●

**KOP
SOLI** Izdevums “Kopsoli”
ISSN 1407 – 0170

Adrese: Elvīras iela 19, Rīga, LV-1083
E-pasts: kopsoli@lms.lv
Tālr.: 26278525

Redaktore: Inese Immure
Iespiests: SIA “IBC PRINT BALTIC”

Sagatavots par Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem.

Materiālu pārpublicēšana atļauta,
tikai saskaņojot to ar izdevuma
redakciju.